

Miten hankkia taidepalveluita?

Kuntien ja kaupunkien taidepalveluhankinnat
4.3.2022

Sanna Lehtinen, lakimies FCG

FCG.

Koulutuksen sisältö

- ✓ Lain asettamat reunaehdot
- ✓ Hankintamenettelyn valinta
- ✓ Vähimmäisvaatimukset
- ✓ Vertailukriteerit
- ✓ Laadun arviointi
- ✓ Mitä seuraavaksi?

Taidepalveluiden hankinnat

- ✓ Mitä hankintaan?
- ✓ Budjetti?
- ✓ Aikataulu, menettelyn valinta
- ✓ Tarjouspyynnön laatiminen
- ✓ Tarjoajaa koskevat soveltuvuudet
- ✓ Kohteen vähimmäisvaatimukset
- ✓ Hankinnan laadulliset vertailuperusteet
- ✓ Laatu koskevat sopimusehdot
- ✓ Määräajat
- ✓ Julkaisu

Lain asettamat reunaehdot - hankintalaki

✓ Kynnysarvot (ilman alv) 1.1.2022 alkaen:

✓ Kansallinen kynnysarvo:

- ✓ Hankintalain 25 § Tavarat, palvelut ja suunnittelukilpailut 60 000 euroa

✓ EU-kynnysarvo:

- ✓ Valtion keskushallintoviranomaiset Hankintalain 26 § Tavarat, palvelut ja suunnittelukilpailut 140 000 euroa
- ✓ Muut hankintayksiköt (mm. kunnat) Hankintalain 26 § Tavarat, palvelut ja suunnittelukilpailut 215 000 euroa

✓ Kynnysarvo lasketaan:

- ✓ Sellaisissa palveluhankintasopimuksissa, joissa ei ilmoiteta kokonaishintaa, ennakoidun arvon laskennassa perusteena on käytettävä määräaikaisissa, enintään 48 kuukautta voimassa olevissa hankintasopimuksissa voimassaolon aikaista ennakoitua kokonaisarvoa.
- ✓ Toistaiseksi voimassa olevissa tai yli 48 kuukautta voimassa olevissa hankintasopimuksissa käytetään kuukausiarvoa kerrottuna luvulla 48.
- ✓ Hankinnan ennakoitua arvoa laskettaessa perusteena on käytettävä suurinta maksettavaa kokonaiskorvausta ilman arvonlisäveroa.
- ✓ Huomioitava on myös hankinnan mahdolliset vaihtoehtoiset toteuttamistavat ja hankintasopimukseen sisältyvät optio- ja pidennysehdot sekä ehdokkaille tai tarjoajille maksettavat palkkiot tai maksut.

Lain asettamat reunaehdot

- ✓ Kynnysarvon ylittyessä noudatettava hankintalaki.
- ✓ Kynnysarvojen alittavissa hankinnoissa noudatettava myös hankintalain periaatteita
- ✓ Hankintalain 2 §:
  - ✓ tavoitteena on tehostaa julkisten varojen käyttöä,
  - ✓ edistää laadukkaiden,
  - ✓ innovatiivisten ja
  - ✓ kestävien hankintojen tekemistä sekä
  - ✓ turvata yritysten ja muiden yhteisöjen tasapuoliset mahdollisuudet tarjota tavaroita, palveluja ja rakennusurakoita julkisten hankintojen tarjouskilpailuissa.
  - ✓ Hankintayksiköiden on pyrittävä järjestämään hankintatoimintansa siten, että hankintoja voidaan toteuttaa mahdollisimman
    - ✓ taloudellisesti,
    - ✓ laadukkaasti ja
    - ✓ suunnitelmallisesti olemassa olevat kilpailuolosuhteet hyväksi käyttäen ja
    - ✓ ympäristö- ja sosiaaliset näkökohdat huomioon ottaen.
  - ✓ Hankinnat on toteutettava tarkoituksenmukaisina kokonaisuuksina.
  - ✓ Hankinnat on pyrittävä järjestämään siten, että pienet ja keskisuuret yritykset ja muut yhteisöt pääsevät tasapuolisesti muiden tarjoajien kanssa osallistumaan tarjouskilpailuihin.
  - ✓ **Kansalliset kynnysarvot alittavissa hankinnoissa on pyrittävä huomioimaan kokoon ja laajuuteen nähden riittävä avoimuus ja syrjimättömyys.**

Lain asettamat reunaehdot - Pienhankinta

- ✓ Hankintalaki ei edellytä pienhankintojen kilpailuttamista hankintalain säännösten mukaisesti.
- ✓ Kuitenkin hankinnoissa on tuolloinkin noudatettava hankintojen yleisiä periaatteita:
  - ✓ avoimuus
  - ✓ tasapuolisuus
  - ✓ syrjimättömyys
- ✓ Menettely voi olla kevyempi:
  - ✓ tarjouskilpailun vapaamuotoisuus
  - ✓ tarjoukset pyydettävä vähintään 3 tarjoajalta
  - ✓ pienhankintaportaalin käyttö suositeltavaa
- ✓ Tarjouspyyntöön tulee laittaa vähintään,
  - ✓ hankinnan kohde, tarjoajaan ja tarjoukseen liittyvät vaatimukset, vertailuperusteet, tarjouksen voimassaoloaika, tarjousaika, sopimusehdot ja sopimusluonnos

Lain asettamat reunaehdot - Pienhankinta

- ✓ Hankintayksikön omat hankintaohjeet ns. pienhankintaohjeet
- ✓ Muut mahdolliset toimintasäännöt ja määräykset hankinnoille
- ✓ Hallintosääntö – hankintarajat
- ✓ Kunnallinen taideohjelma, kulttuurikasvatussuunnitelmat, kaupungin kulttuuristrategia yms. kulttuurinen hyvinvointi

Lain asettamat reunaehdot - Tilaajavastuulaki

- ✓ Laki säätelee työn tilaajan velvollisuutta selvittää sopimuskumppaninsa valmiudet huolehtia työnantajavelvoitteista yli 9000 euron arvoisissa sopimuksissa.
- ✓ Tilaajan tulee pyytää sopimuskumppaniltaan tilaajavastuulain 5 / 5 a §:ssä määritellyt selvitykset ennen sopimukseen sitoutumista.
- ✓ Tarkoitus on auttaa tilaaja varmistamaan, että sopimuskumppani kykenee täyttämään työnantajavelvoitteensa esim. työehtosopimuksen mukainen palkanmaksu
  - ✓ Huomioitava vaatimusten asettamisessa.
  - ✓ Hankintayksikön velvollisuus tarkistaa tiedot.
    - ✓ Esim. tarjouspyyntöön kirjaus: "Tarjoaja täyttää kaikki tilaajavastuulain (1233/2006) mukaiset velvoitteet ja sitoutuu toimittamaan hankintayksikölle pyynnöstä velvollisuuksien täyttämisen osoittavat, enintään (3) kolme kuukautta vanhat selvitykset.
  - ✓ Huom! Pakottava laki, josta ei voi sopia toisin.
- ✓ Tilaajavastuulain mukainen tilaaja on: elinkeinonharjoittaja, valtio, kunta, kuntayhtymä, seurakunta tai muu yksityisoikeudellinen tai julkisoikeudellinen oikeushenkilö
- ✓ Laki säätelee sopimuksentekoa edeltävää aikaa. Selvittäminen tulee tehdä ennen sopimuksen allekirjoittamista ja työn aloittamista.

Hankintaprosessin ja avustusprosessin vertailua

✓ Hankintamenettely

- ✓ Avoimuus
- ✓ Läpinäkyvyys
- ✓ Tieto tilauksista
- ✓ Tarjousten vertailu
- ✓ Kilpailu
- ✓ Sopimus, jossa molemmille osapuolille velvollisuuksia

✓ Avustukset

- ✓ Myöntämiskriteerit joskus epäselvät
- ✓ Suljettu järjestelmä
- ✓ Valintakriteeristö – usein järjestö ei ns. palvelu
- ✓ Tulostavastuun ongelmat
- ✓ Avustuksia harvoin peritään takaisin

Hankintamenettelyn valinta

- ✓ Avoin menettely
- ✓ Rajoitettu menettely
- ✓ Puitejärjestely
- ✓ Käänteinen kilpailutus
- ✓ Suorahankinta HL 40-41 § ”ainutkertaisen taideteoksen tai taiteellisen esityksen, palvelun luominen tai hankkiminen”
- ✓ Dynaaminen hankintajärjestelmä

Hinta – laatusuhde

- ✓ Hankintayksikö on hyväksyttävä tarjouksista se, joka on kokonaistaloudellisesti edullisin tai hinnaltaan halvin.
- ✓ Kun valintaperusteena on alhaisin hinta, vertailee hankintayksikkö tarjouksia pääsääntöisesti hintojen valossa.
- ✓ Kun valintaperusteena on kokonaistaloudellisesti edullisin tarjous, kiinnitetään hinnan lisäksi erityistä huomioita tarjouksen sisällön laatuun sekä sen muihin ominaisuuksiin.
- ✓ Kokonaistaloudellisesti edullisimman tarjousta valittaessa voidaan vertailla mm.
  - ✓ tarjousten laatua, hintaa, teknisiä ansioita, esteettisiä ja toiminnallisia ominaisuuksia, ympäristöystävällisyyttä, käyttökustannuksia, kustannustehokkuutta, myynnin jälkeistä palvelua ja teknistä tukea, huoltopalveluja, toimituspäivää- tai toteutusaikaa taikka elinkaarikustannuksia.
  - ✓ Tällaisia tarjousten vertailussa käytettäviä perusteita kutsutaan vertailuperusteiksi.

Kriteeristön laadinta

- ✓ Mahdolliset rahoittajat – asettamat kriteeristöt
- ✓ Tiedetäänkö tarkasti, mitä halutaan vai onko asetettu jonkin tavoite?
- ✓ Paikallisten päättäjien asettamat reunaehdot
- ✓ Mitä taiteella pyritään saavuttamaan?
  - ✓ Viihtyvyyttä, osallisuutta, mahdollisimman laajaa saavutettavuutta, edistää matkailua, terveysvaikutuksia, edistämään dialogia yms.
- ✓ Millä mittareilla asetettuja tavoitteita mitataan?
- ✓ Mitä vähimmäisvaatimuksia suhteessa tavoitteisiin asetetaan?

Tarjousten vertailu – vähimmäisvaatimusten täyttäminen

- ✓ Vähimmäisvaatimukset voidaan asettaa niin palveluntarjoajalle kuin palvelulle.
- ✓ Tarjoajien kelpoisuusehdoista todetaan hankintalain 56 §:ssä, että hankintayksikkö voi esittää:
  - ✓ Ehdokkaiden tai tarjoajien teknistä suorituskykyä ja ammatillista pätevyyttä sekä laatua koskevia vaatimuksia sekä vaatia ehdokkaita ja tarjoajia esittämään niihin liittyviä selvityksiä.
  - ✓ Pykälän 2 momentin mukaan vaatimusten ja niiden täyttymisen todistamiseksi pyydettävien selvitysten tulee liittyä ehdokkaan ja tarjoajan edellytyksiin toteuttaa hankinta.
  - ✓ Suhteutettava hankinnan luonteeseen, käyttötarkoitukseen ja laajuuteen.
  - ✓ Esim. taiteilijan koulutus, kohderyhmän ja alan tuntemus (referenssit).
- ✓ Vähimmäisvaatimukset täyttävät palveluntarjoajat otetaan mukaan vertailuun.

Vertailuperusteet

- ✓ Vertailuperusteiden tulee liittyä:
  - ✓ hankinnan kohteeseen
  - ✓ oltava syrjimättömiä
  - ✓ varmistettava todellisen kilpailun mahdollisuus
- ✓ Oltava todennettavissa ja suhteellisuusperiaatteen mukaisia.
- ✓ Oltava mainittu tarjouspyynnössä tai hankintailmoituksessa.
- ✓ Ei saa suosia esim. tiettyjä tarjoajia, edellyttää aiempaa sopimussuhdetta tai suosia paikallista toimijaa.
  - ✓ Paikallistuntemus ja paikallisuuden huomioiminen on eri asia! Kriteerinä se, ettei saa antaa sellaista painoarvoa, joka estäisi uusien palveluntuottajien kilpailuun osallistuminen.

Paikallisuuden huomiointi

- ✓ Paikallistuntemus
- ✓ Osallistaminen
  - ✓ Kuntalaiset mukana taidepalvelun suunnittelussa
  - ✓ Toteuttamisessa
  - ✓ Paikallisten toimijoiden käyttö osana toteutusta
  - ✓ Muu tapa osoittaa ja/tai tukea paikallisia resursseja
  - ✓ Palvelun toteuttamisen paikan rajaaminen ja määrittely
  - ✓ Kohteeseen tutustuminen
  - ✓ Tiedotus

Pohdittavia näkökulmia

- ✓ Taiteen itseisarvo
- ✓ Taiteen saavutettavuus
- ✓ Viihtyvyyden parantaminen
- ✓ Yllätyksellisyys
- ✓ Työllistäminen
- ✓ Hyvinvointi
- ✓ Osallisuus
- ✓ Yhteisöllisyys
- ✓ Paikallisuus

Mitä seuraavaksi?

- ✓ Taiteilijan käyttäminen asiantuntijana
  - ✓ Taidepalvelu vai taideasiantuntijapalvelu?
- ✓ Korkeasti koulutettu asiantuntija
  - ✓ Organisaation kehittäjä
  - ✓ Kunnan ja kuntalaisten hyvinvoinnin edistäjä
  - ✓ Vahvuutena taideasioiden sekä ihmisten tuntemus
  - ✓ Vuorovaikutuksen ammattilainen – vuorovaikutuksen vahvistaminen ja käyttäminen erilaisissa yhteisöissä
  - ✓ Taitelijat monipuolisia asiantuntijoita kunnan päätöksenteossa

FCG.

Hyvän elämän tekijät